

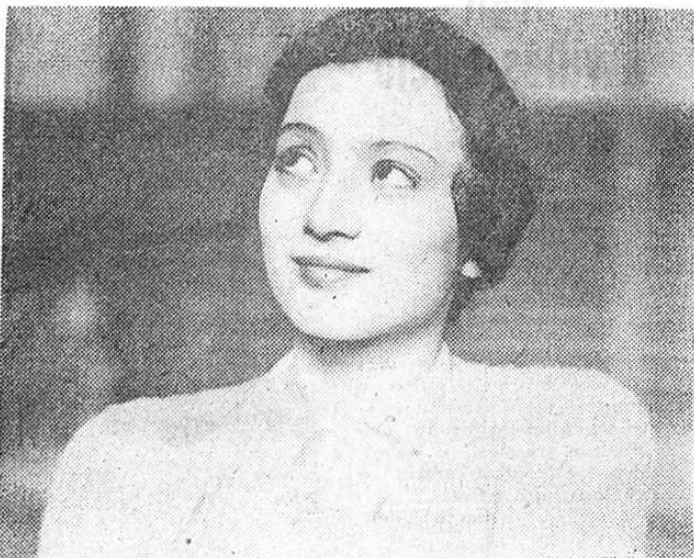
Kritikusok állásfoglalása

A Magyar Filmkritikusok Szervezete a hagyományoknak megfelelően az idén is megvitatta az elmúlt év magyar játékfilm-művészetének eredményeit és fogyatékosait, és döntött a kritikusként díjazandó alkotásokról. Jóllehet, a kritikusok az egyes filmek megjelenése után külön-külön kifejtették álláspontjukat az adott műről, az éves számvetésben, hacsak egy kritikus tekint is vissza, bizonyos mértékig módosulhatnak a film megjelenése után közvetlenül megírt kritikák. Másrészt pedig egy film önállóan, mint egy folyamatban átgazdálkodva, összehasonlítva akár az alkotó más filmjeivel, akár a bemutatás időszakának más műveivel. Természetesen vannak filmek, amelyeknek értékrendje nem módosul. Akár, mert kiemelkedően jónak ítélték, akár, mert szembetűnően sok fogyatékosaggal terhesek.

Lapunkban már karácsonykor elvégeztük az elmúlt év filmjeinek újramértékelését, és részletes elemzést a magyar filmművészet 1979-es helyzetéről. Ezt az elemzést egészében fenn kell tartanunk.

Amennyire egyetlen kritikus éves összegezésében jelentkezhet bizonyos fajta módosítás a fenti okok miatt az év közeli megállapítások kapcsán, fokozottabban fennáll a módosulás lehetősége, sőt szükségessége, ha egy egész esztendő filmtermést nem egy kritikus, hanem egy testület tesz mérlegre. Ez történt most az 1979-es magyar filmterméssel, amelyet, mint jeleztük, megvitattak a kritikusok.

A Magyar Filmkritikusok Szervezete január 16-án tartott ülésén — Bernáth László kritikusi, alapos, elemző előterjesztése alapján — vitázott az elmúlt esztendőben bemutatott magyar filmekről. A vita rendkívül sokszínű, itt-ott már szenvedélyes volt, s azt tükrözte, hogy megközelítőleg sincs egyazon vélemény a testület egészében

A díjnyertes Angi Vera címszereplője: Pap Veronika

egyes filmek megítélésében. A több film javaslatára a kiállításra, s e vélemények ütköztetése azonban arra is mutat, hogy az elmúlt évben több volt az olyan film, amely díjazásra szamba jöhetett. Természetesen voltak olyan filmek, amelyeket nem is vontak be a vitába.

A hosszú vitát követő testületi döntés, amely egy filmről eltekintve a lapunkban korábban kifejtett egyéni kritikus állásfoglalással lényegileg azonos, olyan filmeknek juttatta a két kritikusi fődíjat, a két egyenrangú elismerést, amely erre mindenképpen rászolgált. A Gábor Pál rendezte Angi Vera már az elmúlt évi játékfilmszemlén igen nagy sikert ért el, nagy feltűnést keltett mind a hazai, mind a külföldi résztvevők körében — többen még mintának is tartották a közelmúlt történelmének művészi feltárására — s valóban örömmel kell üdvözölnünk, hogy kiemelt honorálását a kritikusi testület elsőpróbb díjszáma juttatja el. Az azonos értékű másik díj egy merőben más jellegű, napjaink nagyon is élő problémáit feltáró értékes

művet jutalmazott: a Gothár Péter rendezte Ajándék ez a nap című film. A testületi döntés többségi szavazattal A kis Valentino című filmet díjazta az elsőfokú rendezői díjjal az elismeréssel. (A rendező Jele András.) Ragályi Elemér már többször honorálta ez a testület kiváló operatőri munkájáért, most szinte egyhangúlag mindenki elfogadta az operatőri díjra. Gondoljunk csak munkái közül az 1979-ben bemutatott Szabadíts meg a gonosztól fényképezésére. Szokás a legjobb női és férfi színészi alakítást is honorálni. Itt nem volt könnyű kiválasztani a legjobbak közül is kiemelkedőket, de egyet kell értenünk Pogány Judit és Szabó Lajos díjazásával.

A filmkritikusok díjainak átadása nem pusztán eseményként visszatérő formája. Jóllehet, ezzel a díjjal egyetlen fillérnyi pénzösszeg sem jár, erkölcsi értéke magas. A filmalkotók és a színészek örömmel fogadják. Az 1979. évi munkát jutalmazó döntés, mint testületi állásfoglalás, így értékelte az esztendő magyar filmművészetét.

Benedek Miklós

Újhelyi feljegyzések

Este a kollégiumban

Ez a nap nem hozott a kollégiumi életben semmi különlegeset, történtek a szokott dolgok a maguk rendjében. Például: „A reggeli csengőszóra a diákság nehezen kecmertett ki az ágyból, de azért a reggeli tornán a többség részt vett.” „A szobák tisztaságával meg voltunk elégedve, csak... szobában találtunk élelmiszer-maradékokat a radiátor alatt.” És még egy: „A szilenciumot a diákság nagy része igyekezett hasznosan eltölteni, ugyanis közeleg a félév, és még most lehet javítani.”

A naposjelentésből másoltam ide a fentieket, bizonyítandó, hogy rendben ment minden ezen a kedden is.

A rendből legfeljebb az én látogatásom lógott ki, pontosabban bejutásom a kollégiumba. Rendes körülmények között ugyanis a szolgálatos kapus megérdeklődte volna, kit keresek, mi járban. Csakhat e hétköznap egyetlen „ünneplés” pillanatát találjam el megérkezésemre: pontosan este 7 óra volt, s pontosan ilyenkor zajlik — mindennap — az „örsérváltás”. Vagyis, ahogyan ezt itt nevezik: a „naposátadás”, a megfelelő ceremóniával gazdát cserél a két napos, a két kapus és a két rendfőnöki kötelessége. A szolgálat maga reggel 6 óráig este 10-ig tart. Ébresztőtől — villanyoltásig.

Es abból, amit napi teendőiről a második emeleten „székelő” napostól később megtudtam, kiderült, hogy az első és utolsó jelenésével keletkezik a leginkább:

neki kell ugyanis felelősséget vállalni (mondhatnánk: kiébreztetni az ágyból társait) — végül pedig neki kell este ágyba parancsolni ugyanőket, lámpát oltani a napra...

Elfeleltem persze mondanivalót, hogy a második emeletre már igazán nem tévedhettem fel, csak úgy, közvetlenül. Mielőtt lábam érthette volna a folyosó kövezetét, kisértem — a kollégiumi nevelő — megálljt intett, s a lengőbb öltözötű lányokat szobájukba parancsolta. Mindez az első emeleten — kis túlzással — fordítva történt, itt ugyanis a tanárnő biztatott: menjek csak bátran a fiúk lakrészére, ő majd megvár „idekinn”. Mindebből, gondolom, világossá lett, hogy a sátorlajuk helyi Kossuth Lajos Középiskolai Kollégium — koedukált.

Három oktatási intézmény — a gimnázium, a közgazdasági szakközépiskola és az egészségügyi szakközépiskola — diákjai laknak itt szálnyelevan. Természetesen a legtöbb a Hegyközből és Bodroglóból vannak, de találhatók a kollégiumlakók között több diák a szerencsi és encsi járásból, meg Miskolcra is.

Az este a vacsora végeztével kezdődik. Két és fél óra szabad idő. A nevelői szobában egy albumot kapok, ebből is sok mindent meg lehet tudni, ha valaki arra kíváncsi, mit lehet este csinálni. Ezek — a képek és az írárok — persze döntő többségben az úgynevezett ünnepi esteiről — s azok jó han-

gulatáról — tanúskodnak: pecur-avató, Mikulás-ünnep, farsangi jelmeztelődés, szavalóverseny, népdalverseny, szellemi vetélkedés, emlékműsorok, és így tovább...

Az albumnézetés bennem is nosztalgiait ébreszt kollégiumi életem iránt, merthogy egy idő után már csak a szűkre emlékezünk. De hát a be-benyitók kérésre („Szeretnénk elkérni a dobhártyát”, meg „Szeretnénk kinyitni a klubot”) szóval a diákok jelenbeli zsembebe a valóságot mondja: sokkal több a hétköznap, mint ez a mai is — amikor ki-ki maga kénytelen szórakozás után nézni. A lányok a 47-es szobában mondják, hogy kicsit unalmasak is ezek az esték, többnyire a szobában telnek, meg a tévé előtt... A fiúk másként rendezik a programot: lefekvésig nemigen kiavakoznak a hálószobába. Pingpong, társasjáték, tévézés. A lányok hétköznapon is el tudnának képzelni egy kis discolót. A fiúk is...

Egyébként nagy baj nincs. A hétköznapokon készülni is lehet — mondjuk az ünnepi eseményekre, nagy-közös vídamságokra, mint most lassan a farsangi estre.

Az óra haladásával azonban nekem is illik készülődni. No, nincs még itt a vilanyoltás ideje, de közeleg a nagy mutató a nyolcasra... Es Kunta Kinte, kedden esteként, itt is megoldotta egy időre a szabadidő-eltöltés problémáját...

(t. n. j.)

Hét művész Vas megyéből

Mindenképpen jó dolog, hogy a Miskolci Galériában időről időre visszatérnek az olyan tárlatok, amelyekre egy-egy, az ország más-más vidékéről, alkotó képzőművészeti kollektívák kapnak meghívást. A képzőművészeti területi szervezeteknek ez a kapcsolata módosult és lehetőséget nyújt egy másfajta tekintésre, mint amilyent az országos tárlatok kínálnak. Ennyit talán érdemes előrebocsátani a Miskolci Galéria legújabb kiállításáról szólva. A tegnap délután megnyitott tárlaton (Czine Miklós, Szombathely városának tanácselnöke ajánlotta a miskolciak figyelmébe a Vas megyei művészek miskolci bemutatkozását) hét Vas megyében élő, dolgozó, alkotó művész munkáival köthetünk közelebbi ismeretséget.

A kiállításon is van utalás arra, hogy a vasi tájnak igen régiek és mélyek művészeti, kulturális örökségei. A tárlatátogatót a miskolci Herman Ottó Múzeum Képtárából kölcsönzött két Derkovits-lap fogadja. A messze a múltba nyúló kulturális, művészeti örökségről is szóló egyébként az a film, amelyet a tegnapi kiállítás megnyitón mutattak be az érdeklődőknek. Ez a kis kitérő talán nem tartozik szorosan véve a kiállítás méltatásához, de érthetőbbé tesz bizonyos jelzéseket, bizonyos törekvéseket, amelyeket a kiállított munkákban is tettenérhetünk.

Hat festő, és egy keramikusművész képviseli a Dunántúli ezen a részén élő művészeket. Legkiforrottabb, országosan is elismert, számon tartott alkotó Bartha László. A Kőszegen élő művész a modern francia művészeti törekvéseket ülteti át, igen következetesen sajátosan hazai viszonyaink közé. Festményei és akvarelljei egy igen következetes művészi alkotásról, „remekbe szabott” darabja. Ugyanazon eszközökkel képes a balladisztikus és a lírai önkifejezés megvalósítására. Másik, igen hatá-

rozott, egyéni arcú kiállító az ugyancsak az idősebb korosztályt képviselő szombathelyi Horváth János, akinek képein az őrségi táj, s az őrségi táj emberei kelnek új életre. Kicsit a vásárhelyi stílusra emlékeztető festményein át-sugárzik e föld, s e föld népének tisztelete, szeretete. Várnai Valéria jobbára szövegtervekkel jelentkezik a tárlaton, s bár egymástól igencsak különböző munkákat láthatunk tőle, tehetségéből, felkészültségéből az villanásnyi ízelítőt. Egy mástól igencsak különböző sajátos hangvételű alkotó művészeket ismerhetünk meg Dóczy Lászlóban, Hatos Csabában és Vértési Péterben. Közülük Dóczy László tűnik a legkiforrottabbnak, sajátos hangulatú, a fény-árnyék hatásai-

val jól élő, a színeket mély-segégig kiaknázó képeivel a modern és a legnemesebb festészeti hagyományokat ötvözi.

Külön kellene szólnunk Geszler Mária-ról, akit első-sorban mint a dunántúli népi fazekasság hagyományainak folytatóját tartják számon. E kiállításon — némi meglepetésre — teljesen más oldaláról mutatkozik be. Kerámia-tömbjei inkább mint egy új stílus, új művészi eljárás (a matt kerámia) jelzései érdekesek.

Összességében érdekes, jó kiállítással örvendeztettek meg a Vas megyeiek a miskolci tárlatátogatókat. Erdemes megnézni a február 17-ig nyitva tartó tárlatot.

(cs. a.)

Felhívás

Kis Jankó Bori emlékpályázat

Augusztusban kiállítás

Tizennegyedik alkalommal hirdette meg a Népi Iparművészeti Tanács, a Borsod megyei Tanács művelődésügyi osztálya, a Népművelési Intézet, valamint a Mezőkövesdi városi Tanács és a művelődési központ az országos Kis Jankó Bori emlékpályázatot. A két évenként visszatérő pályázat és kiállítás célkitűzése nem változott: a népi hagyományok, a népi díszítőművészet motívumainak olyan felhasználására szeretnénk ösztönözni a himző népi iparművészeket, a díszítőművészettel foglalkozó, szakkörökben vagy szövetkezetekben dolgozó alkotókat, amelyek mind művészi, mind használati szempontból megfelelnek a mai igényeknek és követelményeknek.

Pályázni csak olyan alkotásokkal lehet, amelyek nem vettek részt korábbi kiállításokon, s nem ismeretesek a kereskedelmi forgalomban! Az alkotások elkészítéséhez viszont csak a hazai kereskedelemben kapható anyagokat lehet felhasználni!

A hagyományokhoz híven egyébként ezúttal is két kategóriában írták ki az emlékpályázatot. Az első kategóriában a különböző tájegységek viseleti hagyományai-

nak, hímzéskultúrájának felhasználásával készült ruhákat bírálják el. A második kategóriában a lakberendezési textiliák versengenek egymással. A pályázatra 1980. június 30-ig küldhetik be alkotásaikat a pályázók a mezőkövesdi járási-városi művelődési központhoz. A pályázat jelleges borítékban viszont mellékelni kell a tervező és a kivitelező nevét, valamint a pályamunkákra vonatkozó árajánlatot. A csomagolásra rá kell írni: 1980. évi Kis Jankó Bori emlékpályázat.

A legjobb munkákból augusztus 9-én kiállítást rendeznek, s ekkor kerül sor az eredményhirdetésre is. Három Kis Jankó Bori-díjat adnak ki, s kategóriánként díjazják a legjobb három pályamű alkotóit. (A nívódíj 7000 forint, kategóriánként pedig 5000, 3500, 2500 forintos díjakat adnak át.) A bíráló bizottság fenntartja a jogot, hogy nem megfelelő színvonalú pályamunkák esetében a pályadíjakat átcsoportosítsa, illetve visszatartsa. A beküldött pályaműveket ez év október 15-ig visszaküldik.

Elkészült a mintapéldány

Több olyan saját fejlesztésű elektronikai termék készítését kezdik meg ebben az esztendőben a Villamos Automatika Fővállalkozó és Gyártó Vállalatnál, amelynek működtetését a legkorszerűbb technikai színvonalnak megfelelő mikroszámitógépes vezérléssel oldották meg.

Elkészült már a közúti forgalomirányítás mikroszámitógépes vezérlésének a mintapéldánya. A beépített számitógép segítségével lehetővé válik, hogy a forgalomirányítás rugalmasan alkalmazkodjék a szinte óránkénti változó gépjárműforgalomhoz. Érzékelők mérnek a gépjárműsűrűséget és a számitógép az adatok feldolgozása után a forgalom lüktetéséhez igazítja a közúti jelzőlámparendszert. Kevesebb bosszankodásra adnak majd okot az elromlott lámpák, mert ennél a berendezésnél sokkal kisebb a hibalehetőség, az esetleges hiba megkeresése gyorsan, automatizáltan történik, elhárításához pedig rövid idő is elegendő. Gyártása is sokkal gazdaságosabb: kevesebb alapanyagot igényel, és ami-re szükség van, többnyire azt sem külföldről kell beszerezni. Egy számitógép több csomópont összehangolt vezérlését is megoldja.

„Kincs, ami nincs!”

Az Észak-Magyarország január 20-i számaiban közölt Priska Tibor Ostrosomos című írásához kapcsolódva, mint olyan ember, aki 35 éve az Esztramos-hegy természeti értékeit kutatja, sok minden szeretnék megmondani. Az elnevezéssel kapcsolatban például ugyanis új kiadású térképeinken már az eredeti, több évszázados elnevezés van feltüntetve, a római és Árpád-kori bányászati emléket őrző Esztramos.

Nem kívánok senkit befolyásolni a televízió vasárnapján, január 27-i adása előtt, amikor is, 10 óra 30 perckor Vitray Tamás Vasárnapi délelőtti sorozatában „Kincs, ami nincs” alcímmel közel 60–70 perces időtartamban a helyszínen készített 26 perces színes film segítségével ismerkedhet meg a néző a lassan nemzetközeli viharokat kaváró környezeti és természetvédelmi problémákkal.

Három helyszínes élőadás keretében kérdezhet is, véleményét nyilváníthat, és tanúja lehet a hivataltól illetékesek állásfoglalásának is. A földünk páratlan értékeit őrző hegységgröggel — mely még mai roncsolt állapotában is felbecsülhetetlen értéke Magyarországnak — bizonyosan lesz még mód e lap hasábjain tájékozódni, olvasni.

Remélhetőleg a televíziós adás utáni döntések nem azt fogják eredményezni, hogy az Esztramos olyan kincs, ami nincs, hanem azt, hogy olyan kincs, ami nemcsak a mi nemzeti tulajdonunk, hanem az egész emberiségé! A technikai fejlődés, a felgyorsult idő parányi űrhajóvá zsugorította földünket, olyannyira, hogy ma már nem elég népből-nemzetben gondolkodni, hanem az emberben és emberiségben! Ez növeli felelősségünk súlyát értékeink megőrzésében!

H. Szabó Béla